

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžr/241/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201489
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1011201489.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľiek: 1/ U. B., bytom X. XX, B., 2/ T. F., bytom X. X, B., obe právne zastúpené JUDr. Gabrielou Igazovou, advokátkou v Bratislave, so sídlom Mýtna 11, proti odporcovi: Okresný úrad Bratislave, Trenčianska 55, Bratislava (právny nástupca po Obvodnom pozemkovom úrade v Bratislave), za účasti: 1/ Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Primaciálne nám. 1, Bratislava, 2/ Slovenský pozemkový fond, Búdková 36, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. k. 1520/92, Zn. 481/09/4041/11/ZBE zo dňa 1.8.2011, o odvolaní navrhovateľiek proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/27/2011-59 zo dňa 4.9.2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/27/2011-59 zo dňa 4.9.2013 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľkám ani účastníkom konania 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutie č. k. 1520/92, Zn. 481/09/4041/11/ZBE zo dňa 1.8.2011, ktorým odporca rozhodol, že navrhovateľka 1/ nespĺňa podmienky § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zák. č. 229/1991 Zb.“) a navrhovateľka 2/ nespĺňa podmienky § 4 tohto zákona a preto im nepriznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ani právo na náhradu v pôvodnom k. ú. L. (teraz A. V.), PK vložky č. 1496, LV č. XXX, PK parc. č. 4381/3 (EN parc. č. 323/1, 323/2, 323/3) o výmere 342 m².

Krajský súd o trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu navrhovateľkám nepriznal a uložil im povinnosť zaplatiť súdny poplatok za konanie o opravnom prostriedku.

Krajský súd tak rozhodol potom, čo dospel k záveru, že odporca postupoval a rozhodol správne a námietky vznesené navrhovateľkami 1/ a 2/ nepovažoval za spôsobilé k zrušeniu napadnutého rozhodnutia.

K námietke, že zistenie skutkového stavu bolo v rozpore s obsahom spisu a odporca nevyhodnotil

všetky produkované dôkazy, krajský súd uviedol, že odporca v napadnutom rozhodnutí opísal zistený stav vecí a to ako z podkladov predložených navrhovateľkami, tak aj získaných svojou činnosťou. V odôvodnení logickým a zrozumiteľným spôsobom uviedol správnu úvahu, na základe ktorej dospel k svojmu rozhodnutiu a reagoval aj na námietky navrhovateľiek.

K tvrdenému nesprávnemu právnemu posúdeniu krajský súd uviedol, rozhodnutie odporcu obsahuje dva výroky, pričom prvým odporca rozhodol, že navrhovateľka 1/ nespĺňa podmienky § 6 ods. 1 písm. k) zák.č. 229/1991 Zb. a druhým, že navrhovateľka 2/ nespĺňa podmienky § 4 tohto zákona a z týchto dôvodov im nepriznal vlastnícke právo k pozemku ani právo na náhradu.

Krajský súd zdôraznil, že odporca posudzoval iba nárok navrhovateľiek vzťahujúci sa k pozemkom v pôvodnom k. ú. L. (teraz A. V.), PK vložky č. 1496, LV č. XXX, PK parc. č. 4381/3, EN parc. č. 323/1, 323/2, 323/3, o výmere 342 m² a v závere rozhodnutia správny orgán uviedol, že o stavbách nachádzajúcich sa na pozemku rozhodne osobitným rozhodnutím. Uvedeným postupom podľa názoru krajského súdu odporca zákon neporušil.

Krajský súd ďalej konštatoval, že z dokladov založených v spise vyplynulo, že pôvodnou a výlučnou vlastníčkou pozemku bola F. F., rod. Q., ktorá zomrela XX.X.XXXX. Jej syn V. F. zomrel XX.X.XXXX a navrhovateľka 2/ - T. F. bola jeho manželkou, teda nevestou pôvodnej vlastníčky. Tento jej príbuzenský pomer k pôvodnej vlastníčke pozemku zák. č. 229/91 Zb. v § 4 neuvádza a preto odporca nemohol dospieť k inému záveru ako k tomu, že navrhovateľka 2/ nie je oprávnenou osobou v zmysle citovaného zákona.

Vo vzťahu k navrhovateľke 1/ odporca pri posudzovaní naplnenia kumulatívnych podmienok v zmysle § 6 ods. 1 písm. k) zák.č. 229/91 Zb., teda tieseň a nápadne nevýhodné podmienky pri uzatváraní kúpnej zmluvy, skonštatoval, že pri uzatvorení kúpnej zmluvy datovanej 12.3.1969 došlo k naplneniu iba prvého predpokladu, nakoľko zmluva bola uzatvorená v tiesni; podľa odporcu však nedošlo súčasne k naplneniu podmienky uzavretia zmluvy za nápadne nevýhodných podmienok, nakoľko cena bola v danom čase určená podľa platného cenového predpisu a to vyhl. č. 73/1964 Zb. o cenách stavieb v osobnom vlastníctve a o náhradách pri vyvlastnení nehnuteľností, v zmysle ktorého § 15 ods. 1 písm. a) cena za 1 m² do výmery 800 m² sú 2 Kčs (v mestách nad 60 000 obyvateľov). Zjavne s poukazom na vyhlášku ZsKNV č. 293/67 bola cena za 1 m² pri uzatvorení kúpnej zmluvy stanovená sumou 10 Kčs, teda celkovo na 3.420 Kčs. Podľa odporcu teda z hľadiska vtedy platného cenového predpisu nemožno hovoriť o nápadne nevýhodnej cene.

V súvislosti s cenou krajský súd k ďalšej námietke navrhovateľiek, že kúpna cena nedosiahla kúpnu cenu, za ktorú bol pozemok v roku 1927 kúpený do vlastníctva (72.200 Kč), poukázal na skutočnosť, že takéto porovnanie kúpnych cien nie je objektívne, nakoľko nezohľadňuje menovú reformu uskutočnenú v roku 1953 (zák. č. 41/1953 Sb.), kedy sa menili peniaze väčšinou v pomere 50 : 1 (napr. hotovosť nad 300,- starých korún v pomere 50:1, vklady na vkladných knižkách do 50 000 starých korún sa menili v závislosti od vkladu v pomere 5-25:1, vklady nad 50 000 starých korún sa menili v pomere 50:1).

K námietke navrhovateľiek, že pozemok predstavoval zdroj obživy rodiny pôvodnej vlastníčky, resp. zdroj jej príjmov, keď prebytky z úrody, ktorú pozemok produkoval, chodila predávať na trh, krajský súd dal za pravdu záveru odporcu, že poľnohospodárske prebytky získané z pozemku, ak aj boli predávané na trhu, nemohli tvoriť podstatnú časť príjmov rodiny, nakoľko veľkosť pozemku - cca 18,5 m krát 18,5 m, navyše po odpočítaní zastavanej plochy cca 105 m² (podľa v spise odporcu založených znaleckých posudkov) pod murovaným domom, dreveným domom, šopou, kfmnikom, kurníkom pre hydinu, dopestovanie takéhoto množstva prebytkov objektívne neumožňoval. Tiež dodal, že pôvodná vlastníčka F. F. bola poberateľkou dôchodku a jej syn V. F. pracoval a mal stály príjem, z čoho nemožno vyvodit' záver, že rodina bola odkázaná výlučne na predaj prípadných prebytkov vyprodukovaných na pozemku, resp. na ňom spracovávaných.

Pre posúdenie nápadne nevýhodných podmienok odporca podľa názoru krajského súdu správne uvažoval aj o pridelení dvoch bytových jednotiek dvom rodinám bývajúcim na pozemku v murovanom a v drevenom dome, ku ktorému došlo v súvislosti s uzatvorením kúpnej zmluvy dňa 12.3.1969. Krajský súd dodal, že hoci pridelenie týchto dvoch bytov logicky súviselo s výkupom domov nachádzajúcich sa na pozemku, predmetom posudzovania podľa § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 229/91 Zb. bola kúpna zmluva

z 12.3.1969 ako taká. Preto ak okrem vyplatenej kúpnej ceny predávajúci dostali do užívania aj dva byty, ich hodnotu je potrebné prirátat' k vyplatenej kúpnej cene. Skutočnosť, že za ich užívanie bolo potrebné platiť úhrady za poskytnuté služby spojené s ich užívaním, nepovažoval ani krajský súd za podstatné.

II .

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľiek

Proti tomuto rozsudku podali navrhovateľky odvolanie žiadajúc jeho zrušenie a vrátenie veci krajskému súdu z dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., teda že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Podľa navrhovateľiek krajský súd pri hodnotení dôkazov neprihliadol na všetky dôkazy, ale najmä na tie, ktoré svedčili v neprospech navrhovateľiek a vo vzťahu k preukázaniu nápadne nevýhodných podmienok pri uzatváraní kúpnej zmluvy dôkazy v celosti nevyhodnotil.

Navrhovateľky uviedli, že o nápadne nevýhodné podmienky ide vtedy, ak plnenie, ktoré poskytuje jedna zmluvná strana, je v zjavnom nepomere s plnením, ktoré obdrží od druhej zmluvnej strany. Navrhovateľka 1/ poukazovala na skutočnosť, že špecifikovala okolnosti odpredaja pozemkov a uviedla, že z nehnuteľnosti brala rodina úžitky a prebytok z výnosov chodila jej stará matka predávať na bývalý Rybný trh ako aj na Centrálné trhovisko v Bratislave. Na predmetnom pozemku bola drevená stavba, ktorú nazývali šopa, kde sa prešovalo hrozno, ktoré sa urodilo v záhrade (čiže na iných pozemkoch patriacich vtedy ešte rodine a neskôr v rokoch 1986 a 1987 tiež odňatých štátom) a zväžalo sa na pozemok, tu sa spracúvalo a uskladňovalo, v murovanom podpivničenom dome sa uskladňovalo víno. Stará matka nepracovala, dedko bol robotník, takže po odňatí nehnuteľností štátom prišli o časť príjmov, nakoľko produkty, ktoré tvorili zdroj obživy, musela rodina kupovať. Tieto skutočnosti potvrdila aj svedkyňa P. C.. Navrhovateľky súdu vytýkali, že túto výpoveď potvrdenú aj výpoveďou svedkyne súd vyhodnotil tak, že prebytky rodina predávala v obmedzenom množstve, ba dokonca tvrdil, že F. F. bola poberateľkou dôchodku, pričom pravdou je, že mala minimálny dôchodok a aj to len po svojom nebohom manželovi.

O skutočnosti, že rodina po tomto prvom zásahu štátu do ich vlastníckeho práva stratila možnosť spracovávať a uskladňovať poľnohospodárske produkty, ktoré sa urodili v dvoch záhradách a vinici v k. ú. A. V., je dôkaz v spise v podobe dvoch rozhodnutí vydaných bývalým správny orgánom, Okresným úradom Bratislava IV., odborom pozemkovým, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Z nehnuteľností, ktoré boli záhradami, s výmerou spolu vyše 3.500 m² a z vinice bola značná úroda a po odňatí predmetného pozemku štátom na základe kúpnej zmluvy zo dňa 12.3.1969 prišla rodina o možnosť rozsiahle produkty z tejto záhrady spracovávať, ale aj uskladňovať a možnosť vylepšovať si predajom z uskladnených poľnohospodárskych prebytkov svoju finančnú situáciu.

Konajúci súd však na tieto okolnosti vôbec neprihliadal v celom kontexte, pretože sa obmedzil iba na konštatovanie, že predaj prebytkov získaných z pozemku o tak nízkej výmere, nemohol tvoriť podstatnú časť príjmov rodiny.

Navrhovateľky nesúhlasili so záverom krajského súdu, že pokiaľ cena zodpovedala vtedy platným cenovým predpisom, tak nebola nápadne nevýhodná. Trvali na tom, že ak právny úkon bol urobený v tiesni, jeho následkom sú spravidla podmienky poškodzujúce predávajúceho a zvyhodňujúce kupujúceho. Poškodenie predávajúceho pritom nemusí byť len priamo vyčísľiteľné v peniazoch, ale aj nepriame, vyplývajúce z toho, že tieseň na neho pôsobí takou intenzitou, že sa zbavuje vecí, ktorej by sa inak nezbavil pre svoj vzťah k nej, lebo pre neho predstavuje ťažko nahraditeľnú trvalú hodnotu. Okrem zisťovania súladu ceny odpredávanej nehnuteľnosti s cenou podľa cenového predpisu, bolo podľa navrhovateľiek potrebné prihliadať aj k ostatným okolnostiam a podmienkam prevodu, ako sú charakter predávanej nehnuteľnosti, jej účelové využitie pre vlastníka a členov jeho rodiny a tiež posúdiť, či by bez tiesne vlastník previedol svoju nehnuteľnosť odplatnou zmluvou za podmienok určených štátom. Tieto okolnosti však zohľadnené neboli.

Za nelogický označili navrhovateľky aj argument súdu, že ak štát prideliť v súvislosti s kúpnu zmluvou dvom rodinám do užívania dve bytové jednotky, treba prirátat' k vyplatenej kúpnej cene aj hodnotu týchto dvoch bytov daných rodine do užívania. Zdôraznili, že štát okrem pozemku odňal rodine aj dva domy, takže poskytnutie im dvoch bytových jednotiek do užívania bolo z jeho strany legitímny riešením ich bytovej situácie, v ktorej sa ocitli jeho pričinením. Za relevantnú považovali skutočnosť, že užívaci vzťah k bytovým jednotkám na sídlisku v Karlovej Vsi v Bratislave nebol adekvátny k vlastnícky im patriacim rodinným domom, a to tým viac, že vlastníctvo k bytom nadobudli až v priebehu rokov 1995, resp. 1999, keď riadne uhradili Hlavnému mestu SR Bratislava kúpnu cenu za tieto nehnuteľnosti. Navyše užívanie bytov bolo odplatné, čo následne zaťažovalo rodinný rozpočet navrhovateľiek a znížila sa tým ich životná úroveň. Argumentácia súdu ohľadom pridelenia bytov do užívania a prirátania ich ceny k výške kúpnej ceny za pozemok, podľa navrhovateľiek neobstojí vzhľadom k tomu, že odporca posudzoval len pozemok a nie aj budovy na ňom.

Navrhovateľky nesúhlasili ani s názorom súdu, že navrhovateľka 2/ nebola oprávnenou osobou, nakoľko bola manželkou V. F., ktorý bol účastníkom predmetnej kúpnej zmluvy ako vlastník domu postaveného na pozemku.

Ďalej tvrdili nesprávnosť argumentu súdu, ktorým vykladal § 9 ods. 1 zák.č. 229/1991 Zb. tak, že ak navrhovateľky 1/ a 2/ nepreukázali doručenie výzvy povinnej osobe na vydanie nehnuteľností, nesplnili si zákonnú povinnosť. Zdôraznili, že právo navrhovateľiek nebolo prekludované, nakoľko si splnili zákonnú povinnosť v zmysle § 13, keď v lehote do 31.12.1992 uplatnili nárok na vydanie nehnuteľností na správnom orgáne. Dodali, že uzavretiu dohody o vydaní nehnuteľnosti s povinnou osobou bránila skutočnosť, že pozemok bol po prechode do vlastníctva štátu zastavaný. I ak by bol odporca kladne rozhodol o uplatnenom nároku, mohol by im v zmysle zákona priznať len právo na náhradu, nakoľko uzavretiu dohody o vydaní nehnuteľnosti by bránila prekážka zakotvená v § 11 ods. 1, písm. d) zák. č. 229/1991 Zb.

Navrhovateľky súdu vytýkali porušenie princípov voľného hodnotenia dôkazov. Poukazovali na to, že odôvodnenie rozsudku má obsahovať dostatok zrozumiteľných dôvodov a má byť sformulované spôsobom zodpovedajúcim základným pravidlám logického a jasného vyjadrovania. Okrem toho je súd povinný vzájomne si odporujúce dôkazy hodnotiť a zdôvodniť, prečo niektoré z dôkazov pokladal za nevierohodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy, prípadne aj prečo sa niektorými dôkaznými návrhmi nezaoberal vôbec. Poukázali na skutočnosť, že právo na odôvodnenie rozhodnutia je súčasťou práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6.ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a hoci sa súd v odôvodnení rozhodnutia nemusí zaoberať všetkými skutočnosťami tvrdenými účastníkmi konania, musí dať odpoveď na zásadné otázky a námietky účastníkov konania. Rozhodnutie súdu musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.

Navrhovateľky poukázali na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 346/09 zo dňa 23.4.2010, v zmysle ktorého reštitučné konanie sa vyznačuje obtiažnosťou dokazovania spôsobenou vplyvom značného časového odstupu od priebehu okolností slúžiacich ako skutkový základ rozhodovania a preto je povinnosťou štátnych orgánov posudzovať tvrdenia žiadateľa o relevantných skutočnostiach zhovievavo, teda v situácii dôkaznej núdze brať do úvahy aj nepriame dôkazy. Vyžadovať od žiadateľa nespochybniteľné preukázanie skutočností odôvodňujúcich jeho reštitučný nárok by bolo v rozpore s požiadavkou spravodlivého rozdelenia dôkazného bremena v reštitučnom konaní, a tak aj v rozpore so základným právom na súdnu a inú ochranu.

III.

Stručné zhrnutie vyjadrení k odvolaniu navrhovateľiek

A/ Odporca trval na správnosti svojho rozhodnutia a navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny.

Uviedol, že posúdil všetky doklady a dôkazy nachádzajúce sa v spisovom materiáli a na základe ich vyhodnotenia rozhodol. Dodal, že v konaní pred krajským súdom navrhovateľky nenavrhli žiadne dôkazy, ktoré by správnym orgánom neboli vyhodnotené a ktoré by svedčili o opaku skutkového záveru. Podľa odporcu boli vyčerpané všetky možnosti dokazovania reštitučného nároku v zmysle § 6 ods. 1 písm. k) zák.č. 229/1991 Zb.

V súlade s ustálenou judikatúrou mal odporca za to, že výška kúpnej ceny určenej na základe a v zmysle vyhlášky nespĺňa bez ďalšieho zákonom stanovenú intenzitu nevýhodnosti, nakoľko na základe zákona sa zmierňujú iba niektoré krivdy, a to tie, ktoré predstavujú nápadne nevýhodné podmienky.

B/ K odvolaniu navrhovateľiek sa vyjadril aj účastník 1/, ktorý navrhol rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Vyjadril názor, že krajský súd dostatočne zistil skutkový stav, spoľahlivo zistil stav veci a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa riadne vysporiadal so všetkými dôkazmi a tvrdeniami ako navrhovateľiek tak i skutočností, z ktorých vychádzal správny orgán pri vydávaní napadnutého rozhodnutia. V odôvodnení rozsudku sa súd vyjadril k námietkam navrhovateľiek a vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia.

Dodal, že súd potvrdil, že kúpna zmluva zo dňa uzatvorená medzi predávajúcimi F. F. a V. F. a kupujúcim Československým štátom, zastúpeným Národným výborom hl. mesta SSR Bratislavy, v jeho zmocnení Investingom, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k PK pozemku parc. č. 4381/3, k. ú. pôvodne L., bola uzatvorená v tiesni, nie však za nápadne nevýhodných podmienok. Neboli teda splnené kumulatívne obe podmienky.

Dali za pravdu záveru, že kúpna cena za predávaný pozemok bola stanovená v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a ostatným predávajúcim v tom období bola kúpna cena za predávané nehnuteľnosti stanovená rovnako, teda vychádzala z tých istých platných právnych predpisov.

K tvrdenej strate výnosu z predaja vypestovaných plodín z pozemku o výmere 342 m², na ktorom stáli rodinný dom a iné drobné stavby, sa účastník 1/ priklonil k vyjadreniu odporcu. Vezmúc do úvahy výmeru pozemku a stavby na ňom vybudované, neostáva veľa priestoru na pestovanie ovocia, či zeleniny pre potreby rodiny a na predaj a to ešte v takom rozsahu, že by príjmy z tohto predaja mali tvoriť zdroj obživy rodiny. Naopak v prípade, že predávajúcim ostali vo vlastníctve ďalšie nehnuteľnosti, na ktorých pestovali vinič, zostal im zachovaný zdroj produktov na prípadný predaj (keď už nie vo forme vína, tak hrozna, prípadne mohli vystavať na časti zvyšných pozemkov potrebné prístrešky, či zariadenia na prešovanie, uskladnenie a podobne).

C/ SPF ako účastník 2/ taktiež navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť a uviedol, že zo strany navrhovateľiek nebola preukázaná existencia nápadne nevýhodných podmienok ako jednej z kumulatívne stanovených podmienok aplikácie § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 229/1991 Zb. a zároveň navrhovateľka 2/ nespĺňa legálnu definíciu oprávnenej osoby podľa § 4 zák. č. 229/1991 Zb.

IV.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. v rozsahu odvolacích dôvodov postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenými osobami v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 202 v spoj. s § 250s O.s.p. podanie odvolania prípustné, nenariadil vo veci pojednávanie (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) a po neverejnej porade senátu jednohlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľiek nebolo dôvodné.

Na úvod odvolací súd poukazuje na ustanovenia § 9 ods. 1 v spojení s § 8 písm. c) zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorých s

účinnosťou od 1.10.2013 obvodné úrady zriadené podľa predpisov účinných do 30.9.2013 sú okresné úrady podľa tohto zákona a podľa ods. 3 citovaného ustanovenia pôsobnosť o. i. obvodného pozemkového úradu ustanovená osobitnými predpismi prechádza na okresný úrad. Do postavenia Obvodného pozemkového úradu v Bratislave nastúpil z titulu zákonných zmien Okresný úrad Bratislava. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky s týmto právnym nástupcom ďalej konal na strane odporcu. Pod všeobecným označením „odporca“ je potom nutné rozumieť tak pôvodný správny orgán ako aj jeho právneho nástupcu podľa kontextu rozsudku.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o potvrdení rozhodnutia odporcu o nepriznaní reštitučného nároku navrhovateľkám, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľiek a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Zo spisu vyplynulo, že navrhovateľky 1/ a 2/ si dňa 30.12.1992 uplatnili u odporcu reštitučný nárok, v rámci ktorého žiadali aj o vydanie predmetného pozemku parc. č. 4381/3 dôvodiac, že kúpna zmluva zo dňa 12.3.1969, ktorou prešiel do vlastníctva štátu, bola uzatvorená pod hrozbou vyvlastnenia, teda z donútenia. Kúpnu zmluvu uzatvorili na strane predávajúcich F. F., rod. Q., ktorá bola výlučnou vlastníčkou pozemku, a jej syn V. F., ktorý bol vlastníkom domu postaveného na predmetnom pozemku, a na strane kupujúceho štát. Celková kúpna cena bola stanovená na 42.941 Kčs a cena za predmetný pozemok predstavovala suma 3.420 Kčs. Kúpna cena za objekty postavené na pozemku bola následne zvýšená z pôvodných 38.954 Kčs na 65.292,90 Kčs.

Podľa § 4 ods. 1 zák.č. 229/1991 Zb. oprávnenou osobou je štátny občan Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý má trvalý pobyt na jej území a ktorého pôda, budovy a stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti prešli na štát alebo na iné právnické osoby v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 6 ods. 1.

Podľa § 4 ods. 2 zák.č. 229/1991 Zb. ak osoba, ktorej nehnuteľnosť prešla v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v § 6, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 13 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami, pokiaľ sú štátnymi občanmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a majú trvalý pobyt na jej území, fyzické osoby v tomto poradí:

dedič zo závetu, ktorý bol predložený pri dedičskom konaní, ktorý nadobudol celé dedičstvo, dedič zo závetu, ktorý nadobudol vlastníctvo, ale iba v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti nehnuteľnosti, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený iba k tejto časti nehnuteľnosti,

deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v § 13, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,

rodičia osoby uvedenej v odseku 1,

súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými jeho deti.

Podľa § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 229/1991 Zb. oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Odvolací súd zdôrazňuje, že správny orgán napadnutým rozhodnutím posudzoval iba nárok navrhovateľiek vzťahujúci sa k pozemkom v pôvodnom k. ú. L., PK vložky č. 1496 (LV XXX), PK parc. č. 4381/3 (EN parc. č. 323/1, 323/2, 323/3) o výmere 342 m² s tým, že o stavbách nachádzajúcich sa na pozemku rozhodne (rozhodol) osobitným rozhodnutím.

Pokiaľ odporca v súvislosti s reštitučným nárokom vo vzťahu k uvedenému pozemku vyslovil, že navrhovateľka 2/ nie je oprávnenou osobou v zmysle § 4 ods. 2 zák.č. 229/1991 Zb., stotožnil sa s týmto záverom aj odvolací súd. Z predložených podkladov nebolo sporné, že pôvodnou a výlučnou vlastníčkou pozemku bola F. F., rod. Q., ktorá zomrela XX.X.XXXX. Jej syn V. F. zomrel XX.X.XXXX a navrhovateľka 2/ bola jeho manželkou, teda nevestou pôvodnej vlastníčky. Nakoľko predmetom preskúmaného rozhodnutia odporcu bol reštitučný nárok týkajúci sa len vyššie označeného pozemku, je nepochybné, že nevesta pôvodnej vlastníčky nebola v takom príbuzenskom pomere k nej, vďaka ktorému by mohla byť posudzovaná ako oprávnená osoba. Vyššie citované zákonné ustanovenie (§ 4 ods. 2) nezakotvilo daný príbuzenský pomer k pôvodnému vlastníkovi pozemku a teda navrhovateľka 2/ - pokiaľ ide o uvedený pozemok - nemá postavenie oprávnenej osoby v zmysle zákona. Uvedené sa týka samozrejme len reštitučného nároku k danému pozemku, nie však už vo vzťahu k domu, ktorého vlastníkom bol jej nebohý manžel a ktorý mohol byť predmetom samostatného rozhodnutia odporcu.

Vo vzťahu k tvrdenému dôvodu reštitučného nároku podľa § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 229/1991 Zb. odvolací súd zastáva názor, že odporca sa dôkladne vysporiadal so všetkými vznesenými námietkami navrhovateľiek. Rovnako tak krajský súd zaujal stanovisko k dôvodom opravného prostriedku, dôsledne sa nimi zaoberal a vyčerpávajúcim spôsobom zdôvodnil, prečo sa priklonil k záverom správneho orgánu.

Podľa odporcu dôvodom nenaplnenia podmienky v zmysle § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 229/1991 Zb. bola skutočnosť, že hoci bola kúpna zmluva uzavretá v tiesni, nebola súčasne uzavretá za nápadne nevýhodných podmienok. Kúpna cena bola určená v súlade s vtedy platnými cenovými predpismi a nebolo preukázané, v čom by mali spočívať „nápadne nevýhodné podmienky“. Odporca v konaní nezistil žiadne znevýhodnenie predávajúcej - vlastníčky predmetného pozemku - voči iným osobám, od ktorých štát v rozhodujúcom období vykupoval obdobné nehnuteľnosti. Práve naopak, nielenže bol dodržaný v tom čase platný cenový predpis vyhl. č. 73/1964 Zb, v zmysle ktorého sa pôda v mestách nad 60.000 obyvateľov vykupovala za 2 Kčs za 1m², ale takto stanovená cena bola v zmysle vyhl. ZsKNV č. 293/67 navýšená na 10 Kčs za 1m².

Ďalšie námietky navrhovateľiek, v zmysle ktorých boli príjmom rodiny aj výnosu z dopestovaných plodín, odvolací súd uvádza, že tento dôvod v celosti vo vzťahu ku ostatným pozemkom (ktoré však boli predmetom samostatných rozhodnutí správneho orgánu) nespochybňuje, avšak nakoľko predmetom preskúmaného rozhodnutia bol len pozemok o výmere 342m², teda dvor a budovami zastavané plochy (nie záhrady, sady či vinohrady, v ktorých mohli predkovia navrhovateľiek uvedené plodiny pestovať a prebytky predávať), nemožno tvrdené skutočnosti považovať za relevantné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými i právnymi závermi krajského súdu, na ktoré s poukazom na § 219 ods. 2 O.s.p. v podrobnostiach odkazuje. Keďže odvolacie námietky navrhovateľiek, ktoré boli v podstate totožné s ich tvrdeniami obsiahnutými v opravnom prostriedku a s ktorými sa krajský súd vysporiadal, neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť jeho rozsudku, odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 2 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľkám vzhľadom na neúspech v konaní náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odporcovi zákon priznanie trov neumožňuje a účastníci konania 1/ a 2/ si návrhu trov neuplatnili.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.